

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 061 Журналістика
«Реклама та зв'язки з громадськістю»
галузь знань 06 Журналістика

Розробник: д.і.н., доц. Гуменюк Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю від 31 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
Копистинська І. М., доцент,
кандидат філологічних наук.

ВСТУП

Мета – дати майбутнім фахівцям систематизоване уявлення про теоретичне і практичне підґрунтя для ефективного проведення наукових досліджень, ознайомити студентів із методологією і методами дослідження, інформаційним забезпеченням науково-дослідної роботи, основними вимогами щодо оформлення наукових результатів, ввести елементи наукової творчості у професійно орієнтовані дисципліни, сформувати наукову культуру студентів.

Завдання – навчити майбутніх рекламистів та спеціалістів із зв'язків з громадськістю обґрунтовувати актуальність обраної теми дослідження, обирати оптимальні шляхи досягнення мети і розв'язання поставлених у роботі завдань, визначати об'єкт і предмет дослідження, аналізувати науково-методичну літературу, а також досвід роботи рекламних і ПР-агентств (відділів), літературно і технічно оформлювати наукові результати, визначати їх практичну значущість і наукову новизну.

Студент повинен знати:

- теорію наукових досліджень, зокрема критерії науковості знань, види наукових досліджень;

- організаційну структуру науки;

- особливості організації науково-дослідницької діяльності студентів;

- структуру і логіку наукового дослідження;

- загальну методологію наукової творчості;

- методи пошуку і обробки наукової інформації;

- загальні вимоги щодо підготовки, оформлення і захисту (дипломних) робіт;

- форми наукової комунікації.

вміти:

- формувати власний науковий світогляд;

- критично мислити та аналізувати зміст наукових досліджень;

- організувати науково-дослідницьку діяльність;

- перевести наукові знання у площину практичного використання.

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як основи журналістики, теорія реклами і зв'язків із громадськістю, практика рекламної спеціальності.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	освітньо-професійна програма «Основи наукових досліджень» за спеціальністю 061 Журналістика «Реклама та зв'язки з громадськістю» галузі знань 06 Журналістика Перший рівень вищої освіти (бакалавр)	Нормативна	
Кількість модулів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин 90		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.; самостійної роботи – 3		Лекції	
		18 год.	6 год.
		Семінарські	
		18 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	82
		Вид контролю: залік –7-й сем.	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1,5:1

для заочної – 1: 4

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Лекції із застосуванням мультимедійного проектора, робота в Інтернеті, складання схем, таблиць.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення

проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу. Презентації-виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 3) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності

Предмет і завдання курсу. Наукові дослідження як вид творчої діяльності. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Основи наукознавства. Предмет, завдання і структура наукознавства. Критерії науковості знань. Основні поняття науки: наукова ідея, гіпотеза, наукова теорія, поняття, термін. Класифікація наук. Результати наукових досліджень.

Тема 2. Організаційна структура науки. Науково-дослідницька діяльність студентів

Система науково-дослідницьких закладів України. Академічна, галузева наука та наука вищих навчальних закладів. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів. Нормативно-правова база. Вища атестаційна комісія України як провідна державна структура, що здійснює атестацію наукових кадрів. Аспірантура. Докторантура. Здобувачі наукового ступеня. Наукова школа як головна неформальна структура науки. Її ідентифікація.

Організація і форми науково-дослідної роботи студентів; навчально-наукові семінари, НДР під час проходження виробничої практики, участь у наукових гуртках, конференціях студентського наукового товариства, конкурсах на кращу студентську роботу.

Тема 3. Основні етапи проведення наукових досліджень

Загальна схема наукового дослідження. Вибір теми наукової роботи. Актуальність. Формулювання мети і завдання. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Методи дослідження. Галузі застосування результатів. Вивчення науково-теоретичної літератури. Хронологічне і проблемно-тематичне обмеження рамок дослідження. Визначення кола проблем, що підлягають розв'язанню, їх систематизація. Завершення наукових студій, формулювання висновків, вибір жанрової форми та складання плану-проспекту наукової праці.

Тема 4. Методологія та методи наукового дослідження

Загальні проблеми методології наукового дослідження. Розмежування методології та методів дослідження. Фундаментальні (філософські), загальнонаукові, конкретнонаукові методологічні принципи. Історичний підхід (історико-генетичний, порівняльно-історичний, історико-типологічний методи). Термінологічний підхід (методи термінологічного аналізу і операціоналізації понять). Системний підхід (структурно-функціональний, системно-діяльнісний, системно-генетичний аналізи). Системний підхід у ПР. Принцип теорії систем. Підсистеми та зверхсистеми. Організації як системи. Модель відкритих систем для ПР. Інформаційний підхід (метод

соціальної інформаціології). Культурологічний, соціокультурний, аксіологічний підходи.

Тема 5. Методи дослідження у рекламі та зв'язках з громадськістю

Два рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний, їх основні методи. Аналіз документальної інформації (аналіз рекламних і ПР-текстів). Спостереження. Опитування (анкетування, тестування, інтерв'ю). Метод експертних оцінок. Експеримент. Метод імплікаційних шкал. Формування вибіркової сукупності у соціологічних дослідженнях. Вибірковий метод. Стихійна, квотна, проста, механічна, гніздова вибірки. Методика обробки одержаної інформації.

Змістовний модуль 2. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи

Тема 6. Пошук, накопичення і обробка наукової інформації

Первинна і вторинна інформація. Методи доказу достовірності: аналітичні, експериментальні, підтвердження практикою. Типологія письмових, образотворчих, архівних та інших джерел, методика їх пошуку та опрацювання. Інтернет-ресурси, специфіка їх використання. Наукові бібліотеки, їх організація і документальні ресурси. Бібліографічні видання. Архівні джерела дослідження. Бази даних сучасних інформаційних мереж.

Проблематика досліджень соціальних комунікацій. Принципи роботи з науковою літературою. Форми запису опрацьованого матеріалу (анотація, план, тези, конспект, цитування). Записи в зошитах, на окремих аркушах і на картках: особливості й переваги. Систематизація наукової літератури. Ведення досьє, організація картотек. Вирізки з періодики та ксерокопії, техніка їх зберігання і використання. Ведення робочого щоденника наукового дослідження. Фіксування робочих гіпотез, уточнення предмету дослідження, напрямків збирання матеріалів із урахуванням наявної інформації. Деталізація попереднього плану дослідження.

Тема 7. Підготовка, оформлення і захист (дипломних) робіт

Специфіка курсової (дипломної) роботи. Методичні прийоми викладу наукових матеріалів: послідовний, цілісний, вибірковий. Визначення загального обсягу роботи. Логічна послідовність викладу матеріалу. Літературне й технічне оформлення результатів дослідження. Мова і стиль наукової праці. Загальні вимоги до технічного оформлення. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила складання. Посилання. Додатки. Підготовка до захисту та захист курсової (дипломної) роботи. Керівництво курсовою (дипломною) роботою, її рецензування. Особливості магістерського кваліфікаційного дослідження.

Тема 8. Наукова комунікація. Робота над публікаціями, рефератами і доповідями

Місце наукових комунікацій у сучасних масово-інформаційних процесах. Популяризація результатів наукових досліджень. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Спеціалізована комунікація через Інтернет. Наукові семінари, конференції, конгреси: форми участі й обміну результатами наукових досліджень. Зв'язки науковців із громадськістю.

Функції та різновиди наукових публікацій. Підготовка тез доповіді: рекомендований обсяг, структура. Форми усного оприлюднення наукових результатів: доповідь і повідомлення. Структура тексту доповіді. Методика написання доповіді. Повідомлення. Вимоги до усного виступу. Реферат як наукова робота. Різновиди рефератів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності										
ТЕМА 1. Наука як сфера людської діяльності	8	2		2	6					10
ТЕМА 2. Організаційна структура науки. Науково-дослідницька діяльність студентів	10	2		2	6					10
ТЕМА 3. Основні етапи проведення наукових досліджень	12	2		2	6					10
ТЕМА 4. Методологія та методи наукового дослідження	12	2		2	6		2		2	10
ТЕМА 5. Методи дослідження у рекламі та зв'язках з	12	2		2	8					10

громадськістю									
Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення науково-дослідної роботи									
ТЕМА 6. Пошук, накопичення і обробка наукової інформації	12	2		2	6	2	2		10
ТЕМА 7. Підготовка, оформлення і захист курсових (дипломних) робіт	12	4		4	8		2		12
ТЕМА 8 Наукова комунікація. Робота над публікаціями, рефератами і доповідями	12	2		2	8				10
Усього годин	90	18		18	54		6	2	82

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гальченко С. І. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник / С. І. Гальченко, О. З. Силка . – Черкаси : АММО, 2015. – 93с.
2. Геєць В. «Інноваційна Україна – 2020»: основні положення національної доповіді. Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13 травня 2015 року // Вісник НАН України. – 2015. – № 7. – С. 18–22.
3. Грабченко А.І. Методи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А.І.Грабченко, В.О.Федорович, Я.М. Гаращенко. – Х.: НТУ «ХП», 2009. – 142 с.
4. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посібник / В. В. Геєць, А. А. Мазаракі, О. П. Корольчук та ін.; за ред. А. А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2010. – 280 с.
5. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
6. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. - Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Видавничий дім „Професіонал”, 2004. - 208 с.

7. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу: Метод. посібник для студентів вищих педагог. навч. закладів. – К.; Вища школа, 2003. – 69 с.
8. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень : навчальний посібник / [за ред. А. Є. Конверського]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
9. Копаєва Є.В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Копаєва Є. В. – Дніпропетровськ: ДПК ДНУ. – 2010. – 112 с.
10. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
11. Отенко І. П. Основи наукових досліджень : конспект лекцій / І. П. Отенко. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 80 с.
12. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень: підручник / М.І. Пилипчук, А.С. Григор`єв, В.В. Шостак. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
13. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 116 с.
14. Різун В.В., Скотникова Т.В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. – К., 2005. – 104 с.
15. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К.: Слово, 2003. – 240 с.
16. Шейко В.М. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 310 с.
17. Шейко В.М., Організація та методика науково-дослідницької діяльності [Підручник – 6-є видання, перероблене і доповнене] / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Додаткова

18. Бубенко П. Методологічні засади комерціалізації сфери науково-технічної діяльності / П.Бубенко // Проблеми науки. – 2004. – № 2. – С.16–21.
19. Бюлетень ВАК України. – 2008. – №3. – С. 9-13.
20. Гальчинський А. Економічна наука: проблеми методологічного оновлення / А.Гальчинський // Економіка України. – 2007. – №3. – С.4–13.
21. Єременко В. Економічна наука: проблеми логіки, методології, класифікації / В.Єременко // Економіка України. – 2005. – №12. – С. 52–64.
22. Колесников О.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Колесников О. В. [2-ге вид., випр та доп.]. – К.: ЦУЛ, 2011. – 144 с/
23. Кушнарєнко Н.М., Удалова В.К. Наукова обробка документів: підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 334 с.
24. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці : навч. посібник / Ю. В. Макогон, В. В. Пилипенко. – 2-е вид. – Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с.

25. Медведєва І. Б. Методичні рекомендації до лабораторних робіт з навчальної дисципліни "Економіко-математичне моделювання фінансових процесів" для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / І. Б. Медведєва – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 116 с.
26. Наука у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації Міністерства освіти і науки України. Інформаційні матеріали до Міжгалузевої наради з питань розвитку науки у вищих навчальних закладах України. – Київ, 21 грудня 2006 року: за редакцією міністра освіти і науки України проф. С. М. Ніколаєнка.
27. Наука України у світовому інформаційному просторі / НАН України. – Вип. 11. – К. : Академперіодика, 2015. – 158 с.
28. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посібник / ред. А. Є. Конверський ; МОН України, Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
29. Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених / наук. ред. О.В. Булатова. – Маріуполь: МДУ, 2014. – 278 с.
30. Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених / наук. ред. О.В. Булатова. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 378 с.
31. Попович В. Розвиток науки і наукових досліджень у вищих навчальних закладах України / В. Попович, Г.Січкаренко // Наука та наукознавство. – 2002. – №3. – С.55–64.
32. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібник. — Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2007. – 254 с.
33. Стрижак О. Інтелектуальний капітал як категорія постіндустріального суспільства: основні підходи до визначення суті та змісту / О.Стрижак // Проблеми науки. – 2004. – №3. – С. 28–35.
34. Філінюк А.Г. Наукова робота студента: метод. рек. для студ. і магістрантів усіх спец. і форм навчання. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2007. – 74 с.

Ресурси мережі Інтернет

Нові вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел [Електронний ресурс] // Український пульмонологічний журнал. – 2008. - №2. – С.72. – Режим доступу до журн.: <http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj/08/pdf08-2/72.pdf> (16.05.09).

Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

Особенности методологии научных исследований в финансово- страховой сфере [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.klubok.net/article2346.html>.

Проект «КОНЦЕПЦІЯ розвитку наукової сфери України» Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України: <http://www.nas.gov.ua/knk/pages/koncepc/koncepcm.html>

Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України № 848-19 від 26.11.2015р. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. від № 2623-III (зі змінами) [Електронний ресурс]. – 32 Режим доступа : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2623-14>.